

POSTANOWIENIE

26 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 26 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J.R.

przeciwko S. spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę, ewentualnie o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej S. spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 4 stycznia 2024 r., I ACa 1693/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od S. spółki akcyjnej w W. na rzecz J.R. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

[J.T.]

UZASADNIENIE

Pozwany S. S.A. w W. (dalej: bank) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, którym oddalono w części apelację skarżącego od wyroku Sadu pierwszej instancji wydanego w sprawie o ustalenie i zapłatę toczącej się z powództwa J.R.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania bank wskazał piętnaście przyczyn kasacyjnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 k.p.c. Dziewięć z nich dotyczyło występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a sześć – potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Natura obu wspomnianych przyczyn kasacyjnych była już przedmiotem bardzo licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego i została szczegółowo omówiona m.in. w postanowieniu SN z 30 grudnia 2024 r., I CSK 3562/23, wydanym w sprawie z udziałem pozwanego.

Przyczyny kasacyjne oznaczone przez bank literami 1d, 1e, 1f, 1g oraz 1h nie zaistniały. To samo tyczy się przyczyn oznaczonych jako i.b, i.c, i.d, i.e oraz i.f. Choć sformułowane na s. 2-9 i opisane szerzej w dalszej części skargi kwestie dotyczące problematyki kredytów powiązanych z kursem waluty obcej są obiektywnie istotne, a dawniej rzeczywiście budziły poważne wątpliwości, to obecnie należy uznać je za wyjaśnione – w kierunku odmiennym od oczekiwanego przez pozwanego – dzięki uchwale Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej – z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22. Wobec braku podstaw do podjęcia działań unormowanych w art. 88 § 1 u.s.n., przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy Sąd Najwyższy pozostaje przy tym, na mocy art. 87 § 1 u.s.n., związany stanowiskiem wyrażonym w sentencji tego orzeczenia.

We wspomnianej uchwale szeroko umotywowano zajęte stanowiska, toteż powtarzanie obecnie tej argumentacji nie jest konieczne. Wobec tego wypada jedynie przypomnieć, że już stwierdzenie niedozwolonego charakteru

postanowienia umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszącego się do sposobu określania kursu waluty obcej prowadzi do niezwiązania stron także pozostałą częścią umowy. Wymienione wyżej przyczyny kasacyjne dotyczyły wprost tego właśnie zagadnienia; związanie Sądu Najwyższego stanowiskiem zajęтым we wspomnianej uchwale sprawia, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie tych przyczyn nie byłoby uzasadnione. Uzupełniając należy dodać, że przyczyny oznaczone wyżej jako 1d oraz 1e pozornie dotyczą kwestii odmiennych. Rzecz jednak w tym, że już skuteczne zakwestionowanie przez konsumenta tak zwanej klauzuli kursowej (określanej też klauzulą spreadów) powoduje, że umowa nie wiąże stron w jakimkolwiek zakresie.

Przyjęcia skargi do rozpoznania nie uzasadnia również przyczyna kasacyjna oznaczona jako 1a – w pierwszym z zawartych w niej zagadnień, dotyczącym posiadania przez powodów interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy w sytuacji, gdy mogą oni dochodzić zwrotu świadczeń uiszczonych (w ówczesnym przekonaniu stron) w wykonaniu tej umowy. Kwestia ta nie jest jednak aktualna, gdyż pojęcie „interesu prawnego” w tzw. sprawach frankowych należy uznać za wyjaśnione. Było ono przedmiotem bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym wskazano, że rozumienie interesu prawnego musi być szerokie i elastyczne, a także uwzględniać okoliczności danej sprawy. W określonych sytuacjach nie można więc wykluczyć, że możliwość wytoczenia powództwa o zapłatę nie wyczerpuje interesu prawnego po stronie osoby kwestionującej związanie częścią postanowień umowy lub istnienie zobowiązania mającego wynikać z umowy kredytu (zob. postanowienie SN z 29 grudnia 2021 r., I CSK 336/21, oraz wyrok SN z 26 maja 2022 r., II CSKP 19/22). Dotyczy to zwłaszcza umów zawartych na okres wielu lat, który nie upłynął jeszcze w chwili orzekania, a także sytuacji, w których z zawarciem umowy kredytu łączyło się ustanowienie jakiegoś zabezpieczenia.

Powyższe okoliczności sprawiają również, że przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadnia – tożsama merytorycznie – przyczyna kasacyjna i.a.

Co się tyczy drugiej z przyczyn oznaczonych jako 1.a, to dotyczy ona możliwości wyeliminowania z umowy postanowień niedozwolonych przez

zastąpienie ich, w drodze aneksu, treściami, które nie realizują przesłanek wynikających z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. Kwestia ta nie ma znaczenia dla sprawy w tym sensie, że sankcja z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. działa *ex tunc* oraz *ex lege* (zob. uchwałę – 7 – SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21). Jeżeli zatem określona wadliwość postanowień umowy prowadzi do jej nieważności, to stan taki istnieje od początku. Zawarcie aneksu, co do którego brak podstaw do uznania, by był nakierowany na usunięcie opisanego stanu rzeczy, nie może mieć w takiej sytuacji znaczenia dla odmiennego ukierunkowania oceny sprawy.

Przyczyna oznaczona jako 1b sprowadza się do pytania o to, czy przekazanie konsumentowi określonych informacji przy zawarciu umowy sprawia, że mechanizm indeksacji kredytu powiązanego z walutą obcą jest jednoznaczny i nie stanowi niedozwolonego postanowienia umownego. Jest jednak oczywiste, że kwestia wyjaśnienia kontrahentowi przedsiębiorcy określonych kwestii sama z siebie nie ma decydującego znaczenia dla oceny, czy spełnione zostały przesłanki uznania postanowienia za niedozwolone na podstawie art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. Co się z kolei tyczy kryterium z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. to, wbrew założeniom skargi w sprawie nie ustalono, by konsumentowi udzielono stosownych informacji. Przeciwnie, Sąd Okręgowy ustalił, że konsumentowi nie przedstawiono wyczerpująco i zrozumiale sposobu określania kursów walut na potrzeby wykonania spornej umowy, a Sąd Apelacyjny ustalenia te podzielił (s. 8 i 28 uzasadnienia wyroku SA).

Istotnym zagadnieniem prawnym nie jest również to, czy publicznoprawny obowiązek publikowania przez banki tzw. tabel kursowych powoduje, że postanowienie umowy kredytu odsyłające do tak tworzonej tabeli nie może być przedmiotem badania przez pryzmat art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. Stosownie do art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 warunki umowy odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze oraz postanowienia lub zasady konwencji międzynarodowych, których stroną są Państwa Członkowskie lub Wspólnota, zwłaszcza w dziedzinie transportu, nie będą podlegały przepisom tej dyrektywy. Z kolei art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank. stanowi, że bank obowiązany jest ogłaszać w miejscu wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny stosowane kursy walutowe. Z zakresu kontroli przewidzianej przez dyrektywę 93/13 wyłączone

byłoby zatem postanowienie umowne, które obligowałoby bank do ogłaszania stosowanych przez niego kursów walutowych. Niewątpliwie jednak treść spornej umowy nie jest tożsama z treścią 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi nie wynika, by zachodziły określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przyczyny kasacyjne, co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

Beata Janiszewska

[J.T.]

[a.ł.]